

مشهورترین ساعت‌های ایران و جهان

در همه جای جهان ساعت‌ها به عنوان یکی از المان‌های شهری مورد استفاده قرار می‌گیرد. مسلماً با گذر تاریخ، این المان‌ها که قرار است صرفاً کارکرد زمان‌نگاری داشته باشند به یک کالا در بستر میراث فرهنگی انسان‌ها تبدیل می‌شوند. به این ترتیب است که ساعت یا ساعت‌هایی در ایران و جهان به لقب معروف مفتخر می‌شوند.

در همه جای جهان ساعت‌ها به عنوان یکی از المان‌های شهری مورد استفاده قرار می‌گیرد. مسلماً با گذر تاریخ، این المان‌ها که قرار است صرفاً کارکرد زمان‌نگاری داشته باشند به یک کالا در بستر میراث فرهنگی انسان‌ها تبدیل می‌شوند. به این ترتیب است که ساعت یا ساعت‌هایی در ایران و جهان به لقب معروف مفتخر می‌شوند.

در این مطلب، ده ساعت معروف ایران و ده ساعت معروف جهانی را که آوازه‌ای فراتر از مرزهای سرزمینی یافته‌اند بررسی می‌کنیم.

تقاطع اتوبان مدرس و همت یکی از شلوغ‌ترین نقاط تهران است. چند سال پیش ساعتی در این نقطه نصب شد که قرار بود هم ساعت گل باشد و هم بزرگ‌ترین ساعت عقربه‌ای جهان. با این حال مدتی بعد از بهره‌برداری، این ساعت از کار افتاد و بعد از آن هم با فراز و نشیب به کار خود ادامه داد، اما جالب است بدانید که با وجود این فضای تبلیغاتی این ساعت مورد استفاده قرار می‌گیرد و در تعرفه آگهی یک شرکت تبلیغاتی آمده که این مکان برای مدت زمانی نامعلوم (احتمالاً یک ماه) 39 میلیون تومان قیمت خورده است، اما نکته جالب‌تر این است که شهرداری تهران با کمک مجری همان طرح سابق قصد بهبود رکورد خود را هم دارد و می‌خواهد در تقاطع اتوبان حقانی و همت هم ساعت دیگری نصب کند. البته مسلماً این ساعت 15 متری نخواهد توانست رکورد بزرگ‌ترین ساعت جهان در مکه با 46 متر قطر را بشکند و شاید همین مساله هم باعث نیمه‌تمام ماندن پروژه شده است. اگر نخواهید از تهران خارج شوید، ساعت شمس‌العماره را هم باید در فهرست مشهورترین ساعت‌های جهان وارد کرد. ساعت شمس‌العماره را می‌گویند ملکه ویکتوریا به ناصرالدین شاه هدیه داده است. نقل است صدای این ساعت برای کاخ‌نشینان دلخراش بوده و به دستور شاه قرار می‌شود ساعت دستکاری شود، اما دستکاری شدن باعث خراب شدن ساعت به مدت 80 سال می‌شود. ساعتی که مردم تهران برای آن افسانه‌های فراوانی هم ساخته بودند، سال پیش به دست یک ساعت‌ساز وطنی دوباره شروع به کار کرد، اما باز هم به دلیل بی‌مبالاتی مسئولان کاخ گلستان در پرداخت حق‌الزحمه این اثر تاریخی که به عنوان شانزدهمین اثر ایرانی در فهرست میراث یونسکو به ثبت رسیده، ساعت شمس‌العماره از کار افتاده است.

بعد از تهران بهتر است سری به یزد بزنیم؛ جایی که در میدان وقت و ساعت آن به ادعای مسئولان میراث فرهنگی یزد، قدیمی‌ترین ساعت شهری جهان نصب شده است. گویند در سال 725 هجری قمری (نزدیک به 700 سال پیش) فردی به نام ابوبکر، ساعتی در مدرسه رکنیه قدیم واقع در همین میدان نصب کرد و همین موضوع باعث شد این میدان به نام وقت و ساعت خوانده شود. اکنون این میدان در فهرست آثار ملی ایران نصب شده و عزاداری محرمی که در آن برگزار می‌شود مورد توجه مردم است. میدان مارکار یزد هم ساعتی دارد که ظاهراً در سال 1321 ساخته شده است. می‌گویند فردی به نام پشتون مارکار، از زرتشتیان یزد این ساعت را همزمان با بنای میدان فردوسی در تهران ساخته است. در میان مردم یزد هم افسانه‌هایی در مورد این بنا وجود دارد.

در سه شهر شمالی کشور هم ساعت‌های معروفی نصب شده است. از برج ساعت بندرانزلی گرفته که برجش حدود صد سال و ساعت آن نزدیک به 200 سال قدمت دارد و در آثار ملی کشور ثبت شده است گرفته تا برج قدیمی ساعت در بابل‌سر که مربوط به دوران پهلوی اول است و مفتخر به ثبت در آثار ملی هم شده است. میدان ساعتی هم در ساری براساس طرح آلمانی‌ها در زمان رضاشاه و به دست معمار، محمدعلی حمیدی ساخته شده که یکی از نقاط گردشگری در مازندران شده است.

در دیگر شهرهای کشور هم ساعت‌های مشهوری نصب شده است؛ مثلاً ساعتی در ساختمان شهرداری تبریز که می‌گویند توسط آلمانی‌ها نصب شده است. ساعت دیگری در شیراز وجود دارد که به آن ساعت گل می‌گویند. اعداد این ساعت ابتدا از گل ساخته شده بود و سپس به سنگ تبدیل شد و جالب این‌که بعدها به دلیل پروژه قطار شهری شیراز این ساعت به نقطه دیگری در همان نزدیکی منتقل شد. گزارش‌های تهیه شده از این ساعت نشانگر این است که از عمر این ساعت نزدیک به 80 سال می‌گذرد. اما ساعتی آفتابی هم در حرم حضرت رضا(ع) وجود دارد که مورد توجه زائران این مضجع شریف است. ویژگی این ساعت این است که در تمام طول سال می‌تواند ظهر شرعی را به زائران نشان دهد که هنگام اذان ظهر و وقت خواندن نماز است. دو ساعت قدیمی دیگر هم در حرم حضرت رضا(ع) و روی دو برج نصب شده که برخی قدمت آن را به عهد قجری و حتی صفوی می‌رسانند.

گرچه فهرست ده ساعت برتر و مشهور در ایران به پایان رسیده، اما حیف است حرفی از ساعت آفتابی دامغان نشود؛ ساعتی که مهندس محمود خوشنویسان، از مبتکران داخلی در این شهر ساخته و قطری نزدیک به 10/5 متر دارد. این ساعت بزرگترین ساعت آفتابی در منطقه خاورمیانه است.

اما در سراسر جهان هم ساعت‌های مشهوری وجود دارد که مورد توجه گردشگران داخلی و خارجی قرار می‌گیرد. بی‌تردید معروف‌ترین این ساعت‌ها، ساعت بیگ بن است؛ ساعتی که روی برج الیزابت در لندن سوار شده است. این ساعت چهار وجه دارد و در چهار طرف برج سوار شده است. ساعت یادشده به عنوان بزرگ‌ترین ساعت زنگدار جهان هم شناخته می‌شود. سال ساخت آن نزدیک به 160 سال پیش بوده و حالا نمادی از لندن شده است. بیگ بن البته نام زنگ این ساعت است که مجازاً به همه ساعت هم گفته می‌شود. در نزدیکی لندن و در محلی به نام گرینویچ ساعت مهم دیگری هم وجود دارد. اهمیت این ساعت نه به دلیل قدمت که به دلیل دقت و محوریتش است. این ساعت دقیقاً در نصف‌النهار مبدا قرار گرفته و از این رو ساعت مبدا جهانی را نشان می‌دهد. از روی این ساعت است که ساعت کشورها و شهرهای مختلف جهان شناخته می‌شود. مثلاً ساعت تهران سه ساعت و نیم از این ساعت جلوتر است. البته ساعت قرارگرفته در خط مبدا قدمت تاریخی هم دارد. جالب است بدانید این ساعت به صورت الکتریکی کار می‌کند.

اما در ایالات متحده این ساعت ترمینال مرکزی در نیویورک است که به شهرت جهانی رسیده است. بسیاری از مسافران این ترمینال شلوغ با گفتن زیر ساعت می‌بینمت قرارهای خود را تنظیم می‌کنند؛ عبارتی که به فیلم‌ها هم راه پیدا کرده است. قدمت این ساعت نزدیک به یکصد سال و جنس آن از نوعی شیشه است.

قدیمی‌ترین ساعت نجومی فعال جهان هم، اکنون در پراگ، پایتخت جمهوری چک فعال است. این ساعت نزدیک به 600 سال قدمت دارد. در آغاز این ساعت تنها نمایانگر محل خورشید و ماه بود، اما بعدها خاصیت زمان‌نگاری دقیق هم به آن اضافه شده است. ساعت گلاکسنسپیل در مونیخ آلمان هم دیگر ساعت مشهور جهانی است که در اروپا قرار گرفته است. این ساعت هم بیش از یکصد سال قدمت دارد.